

2023/2048(INI)

16.11.2023

STANOVISKO

Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova

pro Výbor pro regionální rozvoj

k provádění územního rozvoje (nařízení o společných ustanoveních, hlava III, kapitola II) a jeho uplatňování v Územní agendě Evropské unie 2030 (2023/2048(INI))

Zpravodaj: Asim Ademov

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova vyzývá Výbor pro regionální rozvoj jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

- A. vzhledem k tomu, že článek 174 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že se Unie musí zaměřit na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat venkovským oblastem, které čelí naléhavým problémům spojeným s demografickým poklesem a stárnutím obyvatelstva, které se týká zejména zemědělců v EU, s opouštěním venkova, nedostatečným nebo neexistujícím přístupem k veřejné a soukromé infrastruktuře a službám, včetně zejména vysokorychlostního širokopásmového připojení, k digitální infrastruktuře, mobilitě, zdravotní péči a sociálním službám a vzdělávání a odborné přípravě, jakož i s nízkými příjmy a menšími pracovními příležitostmi a rostoucími náklady na provozování zemědělského podniku;
- B. vzhledem k tomu, že ženy hrají klíčovou úlohu v rozvoji venkova a v sociální struktuře venkovských oblastí, udržují a zlepšují život na venkově a posilují venkovské komunity a musí být považovány za hybnou sílu udržitelného rozvoje; vzhledem k tomu, že významný přínos žen pro místní a venkovský rozvoj není dostatečně zohledněn v jejich účasti na příslušných rozhodovacích procesech, neboť ženy ve venkovských oblastech jsou v rozhodovacích orgánech často nedostatečně zastoupeny;
- C. vzhledem k tomu, že dopady pandemie COVID-19, energetické krize a ruské vojenské agrese vůči Ukrajině přispěly k prohloubení zásadních problémů, pokud jde o řádné fungování celého zemědělsko-potravinového řetězce, který je jednou z hlavních hnacích sil rozvoje venkova; vzhledem k tomu, že rostoucí ceny energií a inflace v celé Evropě postihují obzvláště venkovské oblasti, zejména regiony se zeměpisnými specifiky a nejvzdálenější regiony, kde je dosažení cílů politiky soudržnosti nejobtížnější;
- D. vzhledem k tomu, že digitální a ekologická transformace, pokud je prováděna spravedlivě a nikoho neopomíjí, poskytuje příležitosti k tomu, aby byly v dlouhodobém horizontu vybudovány silnější, propojené, odolné, inovativní a prosperující venkovské oblasti; vzhledem k tomu, že moderní digitální infrastruktura je předpokladem pro digitální a inteligentní zemědělská řešení, a tudíž pro úspěch ekologické transformace, jakož i klíčovým faktorem, který umožňuje existenci konkurenceschopných malých a středních podniků ve venkovských oblastech; vzhledem k tomu, že malé a střední podniky hrají obzvláště důležitou úlohu ve venkovských oblastech jako zaměstnavatelé, subjekty usnadňující diverzifikaci příjmů zemědělských podniků a sponzoři společenského a kulturního života, a přispívají tak k tomu, aby byly venkovské oblasti pro mladé lidi přitažlivější; vzhledem k tomu, že navzdory nedávným zlepšením vysokorychlostního širokopásmového připojení má ve venkovských regionech přístup k širokopásmovému připojení pouze 59 % domácností ve srovnání s 87 % domácností v EU;
- E. vzhledem k tomu, že Územní agenda Evropské unie 2030 vyzývá k posílení územního rozměru odvětvových politik na všech úrovních správy;

- F. vzhledem k tomu, že se zdá, že v regionech a správních jednotkách, kde je prováděna iniciativa LEADER, pomáhá povinný manažer místní akční skupiny zlepšit výkonnost a absorpci regionálního financování a rozvoje; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti upřednostňuje městské oblasti; vzhledem k tomu, že navíc mnoho investic ve venkovských oblastech, které nejsou přímo spojeny se zemědělstvím, jako je výstavba veřejných komunikací, investice do kanalizačních systémů, zakládání nezemědělských podniků atd., je z velké části financováno z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), a nikoli z Fondu soudržnosti;
- G. vzhledem k tomu, že venkovské oblasti by měly být atraktivními místy pro podnikání a hrát klíčovou úlohu při zajišťování potravin v EU; vzhledem k tomu, že cílem dlouhodobé vize pro venkovské oblasti EU¹ je zlepšení kvality života na venkově, dosažení vyváženého územního rozvoje a stimulace hospodářského růstu ve venkovských oblastech; vzhledem k tomu, že úloha a význam venkovských oblastí jsou často podceňovány a nedostatečně odměňovány a financovány;
- H. vzhledem k tomu, že rozmanitost venkovských oblastí EU vyžaduje místně navržené reakce a řešení odpovídající specifickým potřebám a možnostem každého území a že strategie by se měly zabývat venkovskými oblastmi v souladu s jejich individuálními charakteristikami a s ohledem na jejich životní prostředí, mimo jiné s využitím mechanismu ověřování dopadu na venkovské oblasti;
- I. vzhledem k tomu, že venkovské komunity jsou vystaveny větším škodám způsobeným změnou klimatu, častějším nepříznivým klimatickým jevům, jako jsou bouře, záplavy a sucha, a důsledkům ztráty biologické rozmanitosti a čelí vyšším nákladům spojeným s klimatickou transformací;
- J. vzhledem k tomu, že udržitelné zemědělství a obhospodařování lesů, které zahrnuje environmentální, hospodářskou a sociální udržitelnost, zajišťuje důstojnou práci a živobytí, chrání ekologické systémy a biologickou rozmanitost a rovněž zvyšuje odolnost vůči změně klimatu a rizikům;
1. připomíná, že malé, střední a rodinné zemědělské podniky hrají v zemědělském systému EU zvláštní úlohu a mají zásadní význam pro zajištění potravin a ekosystémové služby pro evropské občany; zdůrazňuje, že malé, střední a rodinné zemědělské podniky a malé a střední podniky mají pozitivní dopad na sociální soudržnost v těchto oblastech, poskytují pracovní příležitosti a pomáhají udržet místní obyvatelstvo;
 2. zdůrazňuje, že spravedlivý a důstojný příjem a kvalita života občanů a jejich rodin ve venkovských oblastech mají zásadní význam pro zajištění sociálního pokroku a úspěšného územního a místního rozvoje; trvá na tom, že je třeba zajistit důstojné pracovní a životní podmínky a sociální ochranu, zejména pro mladé zemědělské pracovníky a migrující pracovníky v regionech EU;
 3. zdůrazňuje, že je důležité zlepšit soudržnost politik a provádět ověřování dopadu budoucích integrovaných iniciativ EU v oblasti územního rozvoje a jiných relevantních iniciativ na venkovské oblasti s cílem posoudit soudržnost a doplňkovost politik EU a

¹ Sdělení Komise ze dne 30. června 2021 nazvané „Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040“ (COM(2021)0345).

jejich možný dopad na venkovské oblasti, a tak účinně předcházet vyliďňování venkova a usnadnit generační obměnu, rovný přístup k vysoce kvalitním základním službám a vytváření pracovních míst ve venkovských oblastech; zdůrazňuje důležitost mechanismu ověřování dopadu na venkovské oblasti, a to i v případě, že členské státy posuzují dopady navrhovaných právních předpisů na venkovské oblasti; zdůrazňuje, že je důležité zapojit místní a regionální orgány do definování a provádění mechanismů ověřování dopadu na venkovské oblasti, jakož i do jejich správy na evropské i vnitrostátní úrovni s cílem bojovat proti sociálnímu vyloučení souvisejícímu s dopravou a zlepšit územní dostupnost dotčených oblastí tak, aby se zlepšila přeshraniční spolupráce a spolupráce mezi venkovem a městy, přístup k širokopásmovému internetu a odpovídajícím službám, zejména ve zdravotnictví a školství, jakož i diverzifikace venkovské ekonomiky a oživení venkovských oblastí, zvýšení přitažlivosti těchto oblastí a zajištění udržitelné budoucnosti těchto komunit;

4. vítá návrh Evropského hospodářského a sociálního výboru na podporu celoevropské charty práv a povinností ve venkovských a městských oblastech; je rovněž přesvědčen, že je zapotřebí větší spolupráce s městskými oblastmi, aby se zajistilo, že žádná oblast ani občan nebudou „opomíjeni“ při spravedlivém přechodu na klimaticky neutrální, udržitelnou a prosperující Evropskou unii, která bude usilovat o splnění závazku venkova a měst ke spravedlivému přístupu a prokáže přidanou hodnotu spolupráce venkovských a městských organizací;
5. vítá urychlení digitální transformace v odvětví zemědělství a ve venkovských oblastech; upozorňuje na vyloučení malých zemědělských podniků a nejbližších regionů z tohoto vývoje a poukazuje na nutnost přijmout opatření, která zajistí, že z digitální transformace budou mít rovněž prospěch všichni; konstatuje zejména, že je třeba vypořádat se s riziky závislosti a nadměrného zadlužení drobných zemědělců;
6. zdůrazňuje, že dosažení cílů politiky soudržnosti ve venkovských oblastech by mělo vždy zahrnovat kompromis mezi environmentálními, hospodářskými a sociálními cíli, které mají zásadní význam pro dobré životní podmínky současných i budoucích generací;
7. znovu opakuje, že je třeba plně začlenit dlouhodobou vizi pro venkovské oblasti EU do současného a budoucího víceletého finančního rámce a společné zemědělské politiky (SZP), a přitom zajistit odpovídající finanční prostředky, aniž by tím byly dotčeny rozpočtové okruhy SZP, s cílem zajistit doplňkovou a soudržnou podporu venkovských oblastí na všech úrovních územního rozvoje; zdůrazňuje, že je třeba zajistit intenzivnější spolupráci mezi místními, vnitrostátními a evropskými orgány při rozvoji a provádění zemědělské politiky tak, aby byla zohledněna rozmanitost evropských venkovských oblastí i rozdíly v úrovních jejich rozvoje;
8. vyzývá k zahrnutí cílů Územní agendy 2030 do legislativních nástrojů a operačních programů fondů politiky soudržnosti; vítá pilotní akce v rámci programu Územní agendy 2030, které byly vypracovány, a vyzývá členské státy a Komisi, aby do těchto akcí i nadále investovaly a koordinovaly je s iniciativami týkajícími se politiky soudržnosti a rozvoje venkova;
9. zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit vyváženější rozvoj regionů EU zajištěním lepšího

rozdělování finančních prostředků EU, včetně podpory SZP v rámci členských států a mezi nimi; zdůrazňuje, že je nemožné dosáhnout udržitelného a dlouhodobého územního rozvoje, pokud bude podpora poskytována různým regionům na základě historických údajů;

10. zdůrazňuje úlohu, kterou hraje zemědělství při plnění cílů Unie v oblasti zajišťování potravin, udržitelného růstu, sociálního začleňování a boje proti změně klimatu, přičemž zároveň přispívá k diverzifikaci zemědělské produkce, zachování biologické rozmanitosti a rozvoji místních ekonomik;
11. vyzývá Komisi, aby pro Územní agendu 2030 poskytla nástroje přímého provádění;
12. zdůrazňuje potenciál metody místního rozvoje vedeného místní komunitou nazvané LEADER² pro zapojení venkovských komunit do místních akčních skupin za účelem přípravy a provádění cílených strategií místního rozvoje, aby se udržely a obnovily živé a prosperující místní venkovské ekonomiky, a potřebu zachovat dostatečnou úroveň financování pro iniciativu LEADER; vyzývá členské státy, aby plně využívaly kapacit iniciativy LEADER, pokud jde o rozvoj řešení hospodářských, sociálních a rozvojových výzev ve venkovských oblastech v celé EU; vyzývá členské státy, aby podporovaly místní rozvoj vedený místní komunitou, včetně iniciativy LEADER, a podporovaly tak účast v místních akčních skupinách a zajistily jejich skutečnou autonomii, pokud jde o složení a rozhodování; domnívá se, že další rozvoj metod rozvoje a nástrojů financování místního rozvoje vedeného místní komunitou by přispěl k silnějším integrovaným strategiím a udržitelnějšímu a odolnějšímu územnímu rozvoji; v této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba smysluplně vyčlenit pomoc na místní rozvoj vedený místní komunitou v rámci všech příslušných fondů na úrovni EU, podobně jako v EZFRV;
13. vyzývá Komisi, aby využila výsledky hodnotící zprávy z roku 2024 na programové období 2014–2020, jakož i výsledky a zkušenosti s prováděním EZFRV a iniciativy LEADER na podporu programů na období 2021–2027; vyzývá Komisi, aby při přípravě nového programového období zvažila možnost poskytnout v rámci programu LEADER finanční opatření, která by podpořila generační obměnu ve venkovských oblastech;
14. zdůrazňuje však, že Komise by měla průběžně vyhodnocovat náklady a přínosy iniciativy LEADER s cílem zajistit, aby riziko spojené s možným zneužitím rozdělených finančních prostředků bylo sníženo na minimum, a zároveň zajistit, aby program účinně usnadňoval zapojení na místní úrovni a aby administrativní požadavky odpovídaly velikosti a struktuře místní komunity, aby se zajistilo, že nevytvářejí překážky, kterým lze předejít, pro nové iniciativy;
15. vyzývá Komisi, aby zlepšila úzkou spolupráci a integrované používání mezi nástroji financování EU, jako jsou fondy soudržnosti, EZFRV, SZP a nástroj na podporu oživení NextGenerationEU, jakož i s vnitrostátními nástroji, s cílem realizovat strategie místního rozvoje a maximalizovat dopad a efektivitu investic do venkovského rozvoje; poukazuje na to, že je důležité usnadnit a prosazovat využívání přístupů financování z více fondů na podporu provádění integrovaných projektů pro inkluzivní a udržitelný rozvoj venkova;

² https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.html.

16. vyzývá členské státy, aby účinně využívaly různé možnosti financování mj. s cílem zlepšit vyhlídky malých a středních podniků vzhledem k jejich významné úloze při vytváření pracovních míst ve venkovských oblastech, a vyzývá Komisi, aby sledovala a posoudila, zda se její podpora dostává do venkovských oblastí a zda je přínosná pro jejich komunity; vyzývá k rozvoji partnerství ve všech hospodářských činnostech ve venkovských oblastech, mezi podniky všech odvětví, místními orgány, výzkumnými pracovníky a službami založenými na inovacích, sdílení znalostí a spolupráci;
17. konstatuje, že nestabilita na zemědělských trzích v EU a na celém světě způsobená ruskou agresí na Ukrajině je zvláštní výzvou pro politiku soudržnosti a pro evropskou solidaritu, neboť destabilizuje zemědělství a zvyšuje riziko rozsáhlé hospodářské stagflace, která dále prohloubí stávající rozdíly v bohatství mezi jednotlivými zeměmi a regiony EU;
18. zdůrazňuje úlohu elektronických služeb, mobilních služeb, partnerství soukromého a veřejného sektoru, sociálních podniků a kulturních a tvůrčích odvětví, přístupnosti vzdělání a zdravotní péče, i družstev, neboť pomáhají poskytovat nezbytné služby venkovským oblastem a působit jako klíčový faktor pro socioekonomický rozvoj venkova;
19. upozorňuje na to, že v zájmu oživení venkovských oblastí v Evropě je třeba zohlednit i rozvoj dalších hospodářských odvětví, jako je agroturistika a kulturní cestovní ruch, ve venkovských oblastech;
20. vyzývá ke zlepšení cenově dostupných služeb a infrastruktury veřejné dopravy, jako jsou železnice, silnice a dobíjecí a čerpací stanice ve venkovských oblastech, s cílem podpořit řešení v oblasti elektromobility, a tak bojovat proti digitální a dopravní propasti mezi městskými a venkovskými oblastmi; zdůrazňuje tudíž, že je zásadně důležité poskytnout nezbytné finanční prostředky na rozvoj a údržbu dopravních spojení, což by mohlo starší generaci povzbudit k tomu, aby zůstala v zemědělství déle, a přilákat mladé lidi z regionálních center, aby pracovali ve venkovských oblastech;
21. upozorňuje na přetrvávající střet zájmů v některých venkovských a příměstských oblastech mezi financováním politiky soudržnosti a cíli zemědělské politiky a vyzývá Komisi, aby v souladu se Smlouvou náležitě rozlišovala mezi financováním venkovských oblastí v rámci SZP a v rámci politiky soudržnosti, a to s přihlédnutím k cílům každé z těchto politik, jak je stanoveno v článcích 39 a 174 Smlouvy;
22. vyzývá ke zlepšení úrovně digitálních dovedností a dostupnosti a cenové dostupnosti odpovídající digitální infrastruktury a kapacit pro účinné zavádění digitálních technologií, jako jsou platformy digitálních služeb ve venkovských oblastech;
23. zdůrazňuje, že ženy ve venkovských oblastech mohou být hybnou silou změn při přechodu k cílům Územní agendy 2030 a přispívat ke spravedlivé a zelené Evropě, která nabízí vyhlídky do budoucnosti, chrání společné zdroje obživy a formuje společenský přechod k udržitelnému zemědělství; poukazuje na význam vytváření příznivého prostředí pro podnikatelky ve venkovských oblastech, včetně právních a politických aspektů, s cílem zajistit lepší přístup k informacím, znalostem a dovednostem a usnadnit přístup k finančním zdrojům, a tím vytvořit více pracovních míst ve venkovských oblastech; vyzývá Komisi a členské státy, aby podnikly kroky k navržení a provádění

opatření pro boj proti genderové nerovnosti; připomíná, že rovnost žen a mužů a genderové hledisko musí být zahrnuty do rámce politiky soudržnosti na období 2021–2027 a prosazovány ve všech fázích procesu přípravy, provádění, monitorování a hodnocení programů soudržnosti;

24. je přesvědčen, že přetrvávající nedostatečné vnitřní a vnější sladění přímých plateb SZP oslabuje dlouhodobé cíle politiky soudržnosti, zejména v nejchudších a nejméně rozvinutých oblastech;
25. znovu opakuje, že je naléhavě nutné posílit politiku EU v oblasti zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, a to i s ohledem na rostoucí trendy extrémních povětrnostních jevů v posledních několika letech a měsících v EU; v této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba zvýšit ambice a množství současných a budoucích pilotních projektů v rámci cíle „zelenější Evropa“ a jeho první priority „zdravější životní prostředí“;
26. vyzývá k většímu úsilí o to, aby se obyvatelé venkova mohli aktivně účastnit politických a rozhodovacích procesů, a to se zapojením široké škály zúčastněných stran na všech úrovních správy s cílem vypracovat individuálně uzpůsobená, místně zaměřená a integrovaná politická řešení a investice;
27. konstatuje, že stále více lidí se rozhoduje žít ve městech a pracovat ve venkovských oblastech; vyzývá Komisi, aby navrhla programy, které zohledňují všechna území, včetně metropolitních, městských a funkčních oblastí; vybízí Komisi, aby iniciativu LEADER navrhla tak, aby ji mohla využívat i malá města;
28. zdůrazňuje zásadní hospodářskou úlohu zemědělství, lesnictví a rybolovu; vyzývá k dalšímu rozvoji krátkých dodavatelských řetězců, systémů jakosti, organizací producentů a družstev, které přispívají ke zvýšení udržitelnosti evropské produkce potravin;
29. zdůrazňuje, že generační obměna je klíčem k sociální, hospodářské a environmentální udržitelnosti venkovských oblastí a potravinové soběstačnosti EU a budoucnosti zemědělství, a proto musí být i nadále důležitou prioritou v plánech a strategiích územního rozvoje; zdůrazňuje, že je třeba zohlednit potřeby malých a středních zemědělských podniků a zaměřit se zejména na přilákání mladých zemědělců, předcházení opouštění půdy a usnadnění přístupu k půdě a přístupu k úvěrům;
30. zdůrazňuje význam zásad oběhového hospodářství a biohospodářství, jakož i jejich uplatňování v odvětví zemědělství, neboť přispívají k realizaci cílů stanovených v Zelené dohodě pro Evropu; vybízí k lepšímu pochopení a provádění zásad oběhového hospodářství a biohospodářství v rámci evropského zemědělského a potravinového systému.

**PŘÍLOHA: SEZNAM SUBJEKTŮ NEBO OSOB,
OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY**

Zpravodaj Asim Ademov ve funkci zpravodaje prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržel podněty od žádného subjektu nebo osoby, které mají být uvedeny v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacního řádu.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	16.11.2023
Výsledek konečného hlasování	+: 35 -: 0 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Benoît Biteau, Franc Bogovič, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Dacian Cioloș, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Dino Giarrusso, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Sarah Wiener
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Asim Ademov, Ladislav Ilčić, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dan-Ștefan Motreanu
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Adrian-Dragoș Benea, Lydie Massard, Ville Niinistö

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

35	+
ECR	Mazaly Aguilar, Ladislav Ilčić, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen
ID	Gilles Lebreton
NI	Dino Giarrusso
PPE	Asim Ademov, Franc Bogovič, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Dan-Ştefan Motreanu, Anne Sander, Petri Sarvamaa
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Dacian Cioloş, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček
S&D	Clara Aguilera, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Cristina Maestre Martín De Almagro, Juozas Olekas
The Left	Luke Ming Flanagan
Verts/ALE	Benoît Biteau, Martin Häusling, Lydie Massard, Ville Niinistö, Sarah Wiener

0	-

0	0

Key to symbols:

+ : in favour

- : against

0 : abstention